

Laurynas Jacevičius
Vilniaus universitetas,
Filosofijos institutas,
Mokslo ir teorinės filosofijos katedra

Humoras kaip būdas mylėti Dievą ir artimą

„<...> Kvaila šneka ar juokų krėtimas jums netinka, verčiau tebūna dėkojimas“ (Efeziečiams 5, 4). Šia Šventojo Rašto eilute remiasi ne vienas krikščionis kritikuodamas juokus krečiančius ar blevyzgojančius tikinčiuosius. Nepaisant to, kad humoras yra vienas universaliausių reiškinių aptinkamų žmonijos patirtyje – peržengia tiek laiką, tiek kultūras ir (neretai) yra atpažįstamas kaip kažkas išskirtinai žmogiško (Bergson, H. 2014) – panašu, kad teigiamą konotaciją jis (su tam tikromis išimtimis) yra įgijęs mažiau krikščioniškai bei filosofiskai angažuotų asmenų diskurse ir mąstyme. Ne tik pasauliečiai tikintieji, tačiau ir teologai bei filosofai nuo seno į humorą žvelgdavo pakankamai įtariai.

Priešasčių tam būtų galima nurodyti įvairių, bet viena pagrindinių problemų yra susijusi su humoro taikymu tarpasmeniniame bendravime, t. y. kai jis yra nukreiptas į kitą asmenį. Turint omenyje krikščionišką žmogaus sukūrimo pagal *imago Dei* doktriną ir Didįjį Kristaus įsakymą mylėti Dievą ir artimą, bet koks kito asmens orumo paneigimas yra nesutaikomas su krikščioniška laikysena ir elgesiu. Kadangi humoras turi potencialą ne tik pakelti ūpą, tačiau ir stipriai įskaudinti bei pažeminti, *ar* ir *kaip* jo naudojimas gali būti suderinamas su paklusimu Didžiajam įsakymui?

Pranešime pirmiausia sieksiu parodyti, kad šis dvipusis Kristaus įsakymas yra įgyvendinamas ne tik darbais, bet ir žodžiais, mat kitas iš *didžiųjų* – Didysis paliepimas – yra būtent meilės paliepimas. Jis, savo ruožtu, vykdomas skleidžiant Gerąją Naujieną (ir) žodžiu. Kadangi krikščionims nurodoma Evangeliją ne vien skelbti, tačiau tą daryti įtikinamai (pvz.: 1 Petro 3, 15), šiame kontekste iškyla senovinis krikščioniškojo įtikinėjimo menas ir mokslas – apologetika. Tiesa, tam, kad būtum išgirstas, neužtenka vien pasakyti tai, ką nori ar tiesiog išdėstyti argumentus. Reikia laimėti klausytojo ausį bei, Sørenso Kierkegaardo terminais kalbant, *atkreipti dėmesį* į tai, kas svarbiausia. Geras sąmojis, satyra, ironija ar sarkazmas gali būti vieni veiksmingiausių metodų tam padaryti, o kartais net patys savaime veikti kaip argumentai. Remdamasis tokia mąstymo linija, pasistengsiu pagrįsti, kad humoro taikymas Evangelijos skelbime ne tik yra suderinamas su krikščioniška laikysena kito atžvilgiu, bet, tam tikrais atvejais, gali pasitarnauti ir kaip tinkamas būdas mylėti Dievą ir artimą.